

Beskrivningen av bakgrunden och det tidsmässiga händelseförloppet innehåller flera sakfel i de delar som rör mig.

Jag blev doktorand 1983. Projektet hette ”Naturvårdsanpassad skogsskötsel” och handlade inte om kalhyggen eller kalhyggesbrukets effekter på skog och miljö, utan om det som idag kallas hyggesfritt skogsbruk. Projektet finansierades av Naturvårdsverket. Min avhandling presenterades hösten 1989 och var då den första någonsin i Sverige om hyggesfritt skogsbruk. I avhandlingen visade jag att hyggesfritt skogsbruk fungerar i granskog under vissa förutsättningar. Nästan all min fortsatta forskning har också handlat om detta. Jag har aldrig studerat kalhyggen eller kalhyggesbrukets effekter på skog och miljö.

Vid den tidpunkten var Mats Hagner mycket positivt inställd till min forskning, eftersom den inte alls handlade om det rådande skogsbruket utan om ett tänkbart alternativt hyggesfritt skogsbruk, och Hagner var faktiskt den förste att gratulera mig när disputationen avslutades. Hagner var då professor vid Umeå Universitet.

I början av 1990-talet blev Hagner professor vid min institution och vi diskuterade då ofta min forskning och mina resultat. När Hagner insåg att mina resultat och slutsatser stod i bjärt kontrast till det skogsbruk som Hagner redan då börjat förespråka – ”naturkultur” – försökte han få mig att ta avstånd från mina slutsatser och publicerade resultat. När det misslyckades försökte han istället få prefekten att hindra mig från att få undervisa, alternativt att jag i förväg måste få allt jag skulle säga till studenterna godkänt av Hagner. Han försökte också få fakulteten att dra tillbaka de forskningsmedel som jag beviljats av fakulteten.

Bakgrunden till kontroversen var att mina studier visade att den som vill bedriva hyggesfritt skogsbruk måste gallra ganska försiktigt, *avverka* högst 25-30% av den växande virkesvolymen, medan Hagner hävdade att man tvärtom ska gallra väldigt hårt och *lämna kvar* högst 25-30% av volymen. Mina slutsatser stämmer för övrigt med all annan internationell forskning inom området.

Nio år senare, i december 1998 precis före jul, bad Hagner att ”få låna någon pärm” med data från mitt avhandlingsarbete. Jag erbjöd honom fritt förfogande över hela det material jag hade i mina hyllor, men Hagner återkom aldrig och lånade aldrig några pärmar.

Sommaren 1999, alltså 10 år efter att avhandlingen publicerades, krävde Hagner att få en kopia av en specifik excel-fil som han hävdade att jag måste ha haft när jag gjorde en av figurerna i avhandlingen. Han fick svaret att jag inte hade någon sådan fil. Till saken hör att när jag arbetade med avhandlingen under

1980-talet gjordes huvuddelen av beräkningarna på en Apricot PC från det engelska företaget Apricot Computers p.l.c. Datafiler sparades på disketter som hade ett format som företaget själv hade utvecklat, vilket gjorde att disketterna inte var läsbara för andra persondatorer. Detta var långt innan internet, interna nätverk, servrar, nätdiskar och molntjänster. Efter disputationen överförde jag de filer som jag gissade kunde vara av värde att spara för framtiden, i huvudsak instansade primärdata, till magnetband på den större minidator som då fanns på Skogsfakulteten i Umeå. När Apricot-datorn utrangerades och ersattes av en vanlig PC så blev disketterna oläsbara och kasserades därför. Grundmaterialet fanns och finns däremot bevarat både på papper och digitalt.

Hagner har genom årens lopp vid upprepade tillfällen begärt att få en kopia av den icke existerande excel-fil som han hävdar måste finnas, och har varje gång fått svaret att den inte finns. Han har däremot haft tillgång till hela grundmaterialet i över 15 år. Att idag upprepa beräkningarna som jag gjorde 1989 för att framställa den specifika figuren skulle ta högst några veckor, så Hagner har alltså haft gott om tid på sig, över 15 år.

När det gäller den vetenskapliga debatten så är det stora problemet att Hagner inte har publicerat några egna vetenskapliga studier som stödjer hans påståenden. Som forskare inom skogsvetenskap förväntas man publicera sina studier på samma sätt som andra forskare som studerar biologiska och ekologiska system – på engelska i internationella tidskrifter som låter andra forskare granska manuskripten innan de publiceras. I och med att Hagner valt att publicera sina studier i en egen, privat rapportserie utan kvalitetsgranskning och ofta dessutom på svenska, så saknar de internationellt, vetenskapligt intresse och går därför inte att citera i internationella tidskrifter när man refererar den forskning som finns inom området. Om Hagner istället valde att göra en egen bearbetning av primärdata och sedan publicerade resultaten internationellt i en vetenskaplig tidskrift så skulle jag med glädje debattera hans resultat och eventuella skillnader gentemot mina.

Lars Lundqvist
Docent i skogsskötsel
Institutionen för skogens ekologi och skötsel
SLU